СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 249. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 26 жовтня 1933.

VOL. XLI. No. 249. Jersey City, N. J., Thursday, October 26, 1933. THREE CENTS.

УРЯД КУПУЄ ЗОЛОТО

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд уже почав купувати золото, щоби контролювати вартість доляра. Уряд буде встановляти ціну золота кождого дня відповідно до того, яку реакцію викличе його експеримент.

Покищо вартість доляра на міжнародньому ринку далі спадає, зате вартість товарів і шерів іде вгору.

ПРЕЗИДЕНТ ДУМАЄ ОБМЕЖУВАТИ ІМПОРТ.

ВАШИНҐТОН.—Президент Рузвелт дав до зрозуміння, що він думає зробити вжиток з наданої йому законом про відбудову краю власти та обмежувати імпорт заграничних товарів, коли цей буде загрожувати акції для відбудови краю.

„Найра" дістане владу розслідити всі жалоби купців проти заграничних конкурентів. Вразі потреби уряд думає піднести мито на заграничні товари.

Одним з перших товарів, яких ціна буде розсліджувана, є збіже.

БЮРО ДЛЯ ВИКОНУВАННЯ КОДЕКСУ ПОДРОБИЧНОЇ ТОРГОВЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт іменував спеціяльний уряд для виконування постанов кодексу для подробичної торговлі. На чолі бюра він поставив ґенерала Джансона.

Кооперативи винято зпід обовязуючої сили кодексу подробичної торговлі.

ВИБУХ НА ВОЄННІМ КОРАБЛІ.

САН ФРАНСИСКО. — Коло Пойнт Спер, яких 130 миль на полудне звідсіля, зударився кружляк „Шікаго", новий воєнний корабель американської фльоти, з британським тягаровим кораблем „Силвер Пам". Причиною зударення була густа мрака, що залягла всю околицю.

„Силвер Пам" ударив своїм передом у кружляк з такою силою, що його перед заліз майже до середини кружляка. Підчас катастрофи згинули на кружляку два моряки, з котрих один помер на місці, а другий сконав від покалічень. Ще один моряк був тяжко ранений, а один моряк пропав.

„Шікаго" поплив до Мер Айленд у заливі Сан Франсиско, а „Силвер Пам", теж тяжко ушкоджений, вернувся до порту.

КОМІШЕНЕР ІМІҐРАЦІЇ СТАЄ НАТУРАЛІЗІЦІЙНИМ УРЯДНИКОМ.

НЮ ЙОРК. — Едвард Корсі, що був комішенером іміґрації від 1931 року, іменований начальником побільшеного східного округа Бюра Натуралізації. Цей округ буде обнимати стейти Конетикот, Ню Йорк і Ню Джерзі.

Корі є натуралізованим Американцем.

БОРОТЬБА ЗА ПРАВО НІМЦІВ ДО СВЯТА.

НЮ ЙОРК. — Мейор О'Браєн відбув конференцію з представниками злучених німецьких організацій, які хочуть святкувати 250-літню річницю німецької іміґрації до Америки німецьким святом дня 29 жовтня.

Мейор допитував головно Шпанкнебаля, одного з бесідників. З відповідей цього вийшло, що він є чужинець, себто не натуралізований в Америці, що він був членом „Штальгельму", який злучився з „націс", та що він має тут яких 35 товаришів.

Діставши ці інформації, мейор заявив, що він дав би дозвіл на свято, якби не мав ніяких сумнівів щодо Шпанкнебеля. Він обіцяв дати свою остаточну відповідь пізніше. Притому він заявив, що Америка не має місця для таких не-американських доктрин, як антисемітизм, Ку-Клакс-Кленізм і тим подібної біґотерії."

Мейор дав нагоду всім тим, які противляться виступови Шпанкнебеля, явитися на переслухання в мейора. На це переслухання обіцяли явитися зі свідоцтвом проти Шпанкнебеля представники організації жидівських ветеранів, далі представники Федерації Німецьких Жидівських Товариств та деякі Німці, як браття Рідери й Обернդорф з газети „Штатсцайтунґ".

Конґресмен Самуель Дикстейт, голова конґресового комітету для іміґрації, їздив до Вашинґтону, щоби поробити заходи про депортацію Шпанкнебеля і його 35 товаришів.

В обороні Шпанкнебеля та його права виступу на вічу виступить організація „Юнія Американьких Горожанських Свобід", яка вважає, що тут нарушується свобода зборів і слова, заґарантовану американською конституцією.

ЩО ГОРИТЬ У СОНЦІ?

КЕМБРИДЖ (Месачусетс). — Професор Гарлов Шейплі, директор Гарвардської Астрономічної Обсерваторії, відкрив, що в короні сонця горить між іншим ґаз кисень. Учені вважають це відкриття епохальним, бо воно дає розвязку для цілої низки астрономічних і геольоґічних питань.

ҐРАФ ЦЕПЕЛІН ЗНОВУ В АМЕРИЦІ.

АКРОН (Огайо). —Німецький кермовик „Ґраф Цепелін" прилетів сюди з Бразилії. По дорозі з Маямі сюди корабель мав тяжку боротьбу з вітрами. Він летить на виставу до Шікаго. Між 21 пасажирами було 11-місячне немовля.

ПОЗІР! СТ. КЛЕР, ПА., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ДООКОЛИЧНИХ ВІДДІЛІВ УКР. НАРОД. СОЮЗА

—:—:— відбудуться —:—:—

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 30-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1933 РОКУ

в 10-тій годині рано.

Як на ювилею, так і на „Орґанізаційних Зборах" будуть присутні гол. предс. **п. М. Мурашко** і гол. контрольор **п. Дм. Капітула.** Запрошується всі доокoличні відділи взяти численну участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ЗАЛІЗНИЧА ЮНІЯ ОБІЦЮЄ ПОМІЧ ФАРМЕРСЬКИМ СТРАЙКАРАМ.

Виконавчий комітет залізничих робітників постановив на своїх нарадах у Шікаго запевнити страйкуючих фармерів про свою допомогу. Заява юнії каже, що фармери мають право страйкувати, як їм кредитові союзи та інші допомогові орґанізації не дають змоги ратувати свого добробуту. Страйк фармерів не захопив ще досить широких кругів. Майже в усіх стейтах, обнятих страйком, його ще просто не видати.

БЕЗРОБІТНІ МАЙНЕРИ ЗАЖИЛИ В КОКСОВИХ ПЕЧАХ.

Безробітні майнери в Бравнсвіл, Па., заснували так званy „Кок Овен Колоні". Члени кольонії жиють у покинутих коксових печах, що виглядають як величезні улиї. Жиють вони на кооперативних основах. Кождий має виконувати для кольонії якусь роботу і кождий має однакове право на охорону й поміч від кооперативи. Право жити в печах має тільки справжній майнер.

ТОРГУЮТЬ ПЕСЯЧИМ МЯСОМ.

В Араді (Румунія) продавав Іулій Крачюнь людям песяче мясо. Люди не знали, що вони купують мясо тих псів, котрі Іулій убивав. Кишки з тих псів продавав Крачюнь різникам як телячі. З тих кишок робили різники ковбаси. Гицель зробив з гицлівки фабрику. З песячої шкіри виробляв він шкіру на продаж, а з товщу — мило. Прокуратoрія в Араді увязнила гицля.

ЧИ ПРОГОДУЮТЬСЯ ЛЮДИ?

Статистики зазначують факт, що людство сильно множиться, хоч і криза, і голод, і всяка біда. Відомий ґеоґраф Пенк у Берліні каже, що люди знайдуть собі ще багато природньої поживи в тропічних краях. Але ці можливости зможуть використати лише сильніші люди, котрі зможуть побороти всякі природні труднощі. Сама Бразилія може прогодувати два біліони людей. Тепер жиють там ледви 63 мільони душ. Пенк думає, що за двіста років Бразилія буде наймогутнішою державою в світі.

ВБИВ ЛЮДИНУ ЗА ВИНАГОРОДОЮ 5 ЗЛОТИХ.

В одному селі біля Кельц Й. Смаґала купив у Жида Риґера коня, але цей кінь другого дня згинув. Це так роз'лютило Смаґалу, що він намовив свого сусіда Сочка, щоби цей убив Риґера за винагородою 5 злотих. Згодом ціла ця умова виявилася і оба вбивники станули перед наглим судом у Кельцах, який у висліді розправи присудив обох на досмертну тюрму.

NRA
MEMBER
U.S.
WE DO OUR PART

20 ЛІТ ПРИМУСОВИХ РОБІТ ЗА ШПИҐУНСТВО.

Воєнний суд 2. корпусу армії у Букарешті засудив сотника 5. стрілецького полку в Тімошорі, Реною, за шпиґунство в користь Мадярщини на 20 років примусових робіт. Реною був кілька років у звязках з мадярською шпиґунською службою й діставав за це з Будапешту значні суми. Накінці доніс він про цю шпиґунську орґанізацію румунському ґенеральному штабови, кажучи, що він робив це все, щоби викрити мадярську шпиґунську орґанізацію. Його заарештовано і засуджено. Засудження вніс проти засуду рекурс.

КОНЦЕРТ З ҐРАМОФОНОВИХ ПЛИТ НА СУДОВІЙ РОЗПРАВІ.

Перед окружним судом у Варшаві відбудеться цікава розправа, получена з дуже оригінальною експертизою. Процес цей повстав на тлі спору за право репродукції музичних творів між двома фабриками ґрамофонових плит. На внесок оборони переграватимуть на судовій салі кількадесять ґрамофонових плит в присутности музиків-знавців. І так від непамятних часів у сірій та понурій судовій салі відбудеться перший раз концерт з найновіших музичних „шляґерів".

САМОХІД, ЩО САМ СЕБЕ ПРОДАВАВ.

В одному надренському місті їздив по вулицях самохід, на якого шибах виднів напис такого змісту: „Я є виставлений на продаж і коштую 1,200 марок. Хто мене хоче купити, нехай задержить шофера". Видно, що рекляма була успішна, бо чергового дня самохід переїздив вулицями, але вже без реклями.

ПЛИННИЙ ҐАЗ З БОРИСЛАВА В БЕЛЬҐІЇ.

Бельґійський промисловець, д-р Крох, спроваджує з Борислава ґаз у стані плинному, який дуже добре заступає вуглиний ґаз. Ґаз цей є багатший у кальорії від звичайного ґазу. Спосіб припоровлювання цього ґазу викликав у Бельґії помітне зацікавлення.

ЦІЛІ СЕЛА ВИМИРАЮТЬ НА МАЛЯРІЮ.

З Перу повідомляють, що в провінції Кузко вибухла пошесть малярії, яка потягнула за собою кілька тисяч смертельних жертв. Деякі села зовсім вимерли. Статистичний уряд устійнив, що від січня ц. р. захорілі на малярію 25 тисяч осіб. Є це нова недуга малярії, супроти якої перуанські лікарі є безрадні.

ДВІЧІ ПОКАРАНИЙ.

В самбірському суді відбулася розправа проти Вільгельма Тіґера, власника самбірської рафінерії, засудженого вже раз на гривну 740 тисяч зл. і 4 роки вязниці за спіртові зловживання. За неправне стягнення урядової пльомби з дверей рафінерії та продажу пива без урядового дозволу засуджено його додатково на 20 днів арешту і 400 зл. гривни.

ДІЯМАНТОВЕ ВЕСІЛЛЯ ПРИМІРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРИ.

В неділю, 1. вересня ц. р., святкували своє діямантове весілля, себто 60-літні роковини спільного життя, п. Петро Матвійців з дружиною в містечку Озірні, пов. Зборів. Заразом ювилят святкує 60-ліття своєї незавидної дяківської служби, працюючи ввесь час без ніякої перерви у згаданому містечку. Ювиляти в таким високім віці є свіжі, веселі та здорові. За свою милу вдачу й взірцеве життя в цій околиці їх люблять і поважають. Ювиляти є теж великі українські патріоти. Вони дали нашій армії кількох активних фронтовиків, між ними 5 старшин УГА. З них 5 не мали спромоги вернутись до рідні, бо обставини примусили їх стати українськими скитальцями. Один син утік з вязниці за океан і слід за ним загинув; другий син опинився на Радянській Україні (чи здоров, чи загинув?), а наймолодший внук жиє на еміґрації в ЧСР. Не зважаючи на все пережите, ювиляти є бодрі духом і вірять, що і для нас настануть кращі дні.

ЗАРУЧИВСЯ З ДОЧКОЮ.

Яків Фрід, бувший пекарський челядник у Львові, доробився майна в Мексику й вернувся до старого краю. Тут пізнав 20-літню дівчину, про яку знав лише, що вона дочка вбогих родичів і що походить з Холоєва. Мати дівчини приїхала до Львова, щоби пізнати будучого зятя, та тут переконалася, що її будучий зять, це батько її нешлюбної дитини. Тому теж шлюб не відбудеться.

БОЛЬШЕВИЦЬКА „КРИВДА"

На днях відвідали ґітлерівці льокаль совітського клюбу в Берліні, здерли „серп і молот" та знищили портрети большевицьких світочів. Большевицька преса атакує з цього приводу німецьку владу і грозить відплатою. Біда тільки з тим, що в Совітах нема некомуністичних німецьких клюбів, тож невідомо, як виглядатиме відплата.

ПОДВІЙНИЙ СУДНИЙ ДЕНЬ

84-літньому прошакови Райхманови у Варшаві вкрали в судний день тридцять пять тисяч золотих рублів. Гроші ті мав прошак укриті в хаті.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКО-ПОЛЬСЬКА ПРИЯЗНЬ КОШТОМ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

УЖГОРОД (Закарпатська Україна). — Півофіціяльний чеський щоденник „Подкарпатске Гласи" накидається разураз на Українців і на спілку з ренеґатами українського народу, москвофілами, наклікує поліцію до боротьби з українською ірeдентою, добачуючи її навіть у пластунських одягах та тризубах на листівках.

Заразом пропаґується тепер тісне співжиття з Польщею. Чехословаччина, налякана Ґітлером і його змаганням до повалення Верзайського договору, боїться ревізії того договору і втрати Закарпатської України, яку готові забрати Мадяри, котрі є теж за ревізію того договору. Та Польща є проти ревізії. І ось на тім пункті сходиться з нею Чехословаччина. Та не добачує вона одного: що Мадяри є теж сердечними приятелями Польщі, й то віддавна, та що вони теж бажають собі того, щоб сусідувати з Польщею, а тимсамим забрати знову Закарпатську Україну.

СОВІТИ, РУЗВЕЛТ І ДАЛЕКИЙ СХІД.

МОСКВА (Росія). — В дипльоматичних кругах певні того, що в розмові, яку матиме президент Рузвелт з Літвіновом, совітським комісарем заграничних справ, не відгравати́муть важної ролі довги, або економічні справи, а головно справи Далекого Сходу. Будуть там обговорені можливости близької війни між Японією і Совітами. А що таке можливе, видно найкраще по наглім відкликанню з Вашинґтону японського посла Дебучі.

ДЕМОКРАТИЧНА ДИКТАТУРА.

ПРАГА (Чехословаччина). — Чехословаччина знайшлася тепер у важкім положенню. Нема спокою і в нутрі держави. Це видно найкраще по тім, що принято гострі міри проти опозиційних партій, німецьких націоналістів, наців, фашистів і комуністів. Кажуть, що вже тепер треба рахуватися з тим, що Чехословаччиною править „диктатура демократії".

ҐІТЛЕР ДАЛІ ЕЛЕКТРИЗУЄ УЯВУ НІМЦІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Вже й в очах американських кореспондентів виростає Ґітлер на найбільшого німецького божка. Кажуть, що цей фанатик говорить щиро й з переконанням і тим поривае слухачів. Тепер він говорив у Спортпаластi, де збилися 20,000 народу, про те, що Німців не можна довше вважати за нижчий нарід, а Німеччину за другорядну державу. Не сказав він нічого нового. А всетаки тисячі ждали від 2 години пополудні до 8 вечером, щоби дістатися до галі й побачити та почути того, що очарував цілу Німеччину. Яких 200,000 народу зібралися біля Спортової Палати, а мільони чули через радіо, як Ґітлер запевняв, що радше згине на шибениці, ніж дасть свій підпис на таку умову, яка понижалаб Німеччину. Він пригадав, що аж 26 держав злучилися, щоби поконати Німеччину підчас світової війни. І це є честю для Німців. Але не є тепер честю для тих держав, коли вони борються з роззброєною Німеччиною.

СОЦІЯЛІСТИ НЕ ВДЕРЖАЛИСЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Вже четвертим наворотом соціялісти приходили до влади і не могли завести такого ладу, щоби закріпити ту владу.

ЗАКУПОВУЮТЬ ФРАНКИ.

ПАРИЖ. — Франція здивована тим, що по заяві Рузвелта про „здоровий доляр" зачали закуповувати на біржі великі суми франків за американські доляри. Ніхто не знає, що це має означати.

ХАОС З ДОЛЯРОМ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Брітійський економіст Стемп не годен зрозуміти валютової політики Рузвелта. Він каже, що з хвилею, як золота вартість доляра буде хитатися, мусить прийти до долярового хаосу.

НЕМА „ТАЙНОГО АРСЕНАЛУ".

БЕРЛІН. — Фабрика компанії Шерінґ-Кальбавм яка займається виробом хемічних продуктів, запросила чужинецьких кореспондентів, щоб оглянули ціле заведення і переконалися, що вона не виробляє ніяких трійливих ґазів і не є „секретним арсеналом Німеччини". А такий закид піднесено в анґлійських і інших чужинецьких ґазетах.

Кореспонденти ствердили, що фабрика займається тепер головно тим, щоб уліпшити способи продовжування життя і відмолодження.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ПАРИЖ. — На шляху Париж-Шербурґ виколіївся експресовий поїзд і машина та три вагони впали в ріку. Згинули 30 осіб, а 32 особи важко потовклися.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗБЛИЖЕННЯ „ДВОХ НАРОДІВ"

Президент Рузвелт вислав до Калініна, голови Центрального Виконавчого Комітету СССР, ноту, в якій висказує бажання усунути ненормальні відносини, котрі тепер панують між 120 міліонами народу Злучених Держав і 160 міліонами народу Росії.

Президент Рузвелт стверджує далі, що ті два великі народи, себто американський і російський, знайшлися в ненормальнім положенні, бо позбавлені безпосередного звязку між собою.

Отсе є та прелюдія, яка має потягнути за собою офіціяльне визнання совітів Злученими Державами. Як бачимо, то тут виступають два народи. І так маємо 120 міліонів американського народу, обєднаного в одній державі по добрій і непримушеній волі, який має змогу вибирати собі уряд і висказуватися явно й свобідно в ріжних державних справах, навіть таких, як от визнання Совітів. А в другого боку маємо 160 міліонів „російського" народу, як каже президент, з якого принаймні половина не є ніякими Росіянами і ними не хоче бути, і які силою зістали затягнені в російське ярмо, проти якого борються та яких державні прямування і змагання відорватись від Росії зістали затоплені в морі крови. Річ ясна, що всі ті народи не мають у ніяких державних справах голосу, бо в усім рішає диктатура Москви.

Не можна сказати, щоби того всього в Америці не знали. Та бизнес і напружена ситуація на Далекім Сході таки склонюють ріжні чинники до визнання Совітів, чи там Росії. І можна припускати, що так, як ті справи стоять сьогодні, Совіти будуть визнані. До багатьох розчаровань, яких Америка зазнала з боку європейських держав, прийде тепер ледви чи не найбільше розчарування. На бизнесі можливо зароблять ріжні банкирі та експортові фірми, що позбудуться найгіршого сорта товару й зашлють його Совітам. За те заплатять Совіти готівкою, яку дістануть в Америці титулом позичок, або кредитом, який загарантує уряд. Банкирі не зарискують тут нічого, бо чи сплачуватимуть Совіти довги, чи ні, вони свої гроші дістануть. Заплатить їх держава скарбниця. Таке діялося вже в Канаді й у тих краях Европи, що пробували навязувати з Совітами торговельні зносини. За товари заплатить „нарід американський", а зужиті вони будуть в першу чергу на армію та воєнне поготівля Совітів, а не на ратування голодуючих народів Росії. Тим чином Злучені Держави тільки продовжать панування червоних деспотів з Москви. І уможливлять їм вносити хаос в Америку. Таке буде фінале „зближення двох народів: американського й російського".

СУЧАСНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В АМЕРИЦІ.

(Реферат надісланий з Европи на Конгрес Ураїнської Молоді, який відбувся в Шікаґо в серпні 1933 р.).

Українська молодь р. 1830 записала своє імя в історію українського народу виданням в Галичині першої книжки українською мовою. Цього потребувала доба пробудження. Молодь відчувала — і задовольнила вимогу доби.

В часах стихійної збройної боротьби за державну самостійність в р. 1915-20 молодь вписала своє імя в історію кровю, пролитою на полях України. Сучасна доба примушеного перепочинку в збройній боротьбі вимагає теоретично-наукової підготовки до дальшого бою. Завданням її є поширення знання про суспільство, щоб український нарід умів його перебудувати на свій лад.

Хтож це завдання виконає?

Тільки молодь! І в першу чергу це мусить зробити українська молодь в Америці.

Чому молодь!?

Бо поставлене завдання не дасть негайно реальної матеріяльної вигоди. Виконання його принесе добрі наслідки тільки в майбутньому, хоч і недалекому, але всеж таки майбутньому. Працювати для майбутнього більше здібна молодь ніж старші покоління, бо молодь має більше надій дочекатися того майбутнього, ніж інші. Ідеали молоді є в майбутньому, тому натурально, щоб молодь, використовуючи досвід старших, працювала для поліпшення долі свого покоління в майбутньому.

Виконання зазначеного завдання не обіцяє ніяких матеріяльних вигод; навпаки: потребує жертви. Які і „Русалка Дністрова", вона оплатиться тільки загальним піднесенням культурного рівня українського народу та вдячністю майбутніх поколінь сучасному за витворений поступ, як ми вдячні „Руській Трійці" за її перші, але реальні кроки переходу на шлях національного письменства.

Молодь здібніша на жертви для громадського добра. Молодь більше потребує освіти, ніж відживаючі покоління. Молодь більше зацікавлена поступом.

Тому ми гадаємо, що сучасна молодь мусить взяти на себе завдання поширення серед українського суспільства суспільнознавства. З цілком конкретною метою: **краще підготовити українську націю до боротьби за самостійність.**

Всі деклямації про любов до народу, до нації, про патріотизм; всі запальні кличі про піднесення рівня української нації, створення самостійної української держави — все це **порожні звуки,** доки Українці не навчаться знати й розуміти потреби та сили свого суспільства й будувати чи перебудувати його в звязку з потребами й обставинами часу і місця.

Чому має це робити українська молодь в Америці?

Бо серед усієї української молоді та, що в Америці, перебуває в найкращих умовинах:

1 — в режімі демократії;

2 — не відривається до активної політичної боротьби;

3 — має матеріяльно кращі можливости;

4 — не переобтяжена так іншою національно-неминучою працею, як молодь у старому краю.

Тому на неї спадає виконання вище сказаного історичного завдання, якого виконання рівняється славі тієї молоді, що полягла на полях України за добро українського народу.

Зважаючи на це все, ми пропонуємо Конґресови Української Молоді в Америці:

1 — Ухвалити, що головним сучасним завданням української молоді в Америці на полі громадсько-національної праці є орґанізація здобуття й поширення суспільнознавства взагалі та суспільнознавства України зокрема.

2 — Зорґанізувати „Всеукраїнське видавництво книг для поширення суспільнознавства", яке має замінити недостачу українських шкіл суспільнознавства, стати само такою заочною всеукраїнською школою, науковим огнищем, в якому буде куватися українська суспільна думка (Без широкої пропаґанди суспільних думок не відбувалися ніякі суспільні зміни перед усіми змінами раніш було велике поширювання відповідної літератури).

3 — Вибрати комітет, котрий орґанізував би видання книг із суспільних наук, які будуть одобрені до видання а) Українським Соціольоґічним Інститутом у Празі, б) Правничим Факультетом Українського Університету в Празі, в) Економічним Відділом Української Господарської Академії в Подебрадах, г) Секцією суспільних наук Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові.

Це є вимога часу, якої виконання

1) Увіковічнить Конґрес Української Молоді в Злучених Державах Америки;

2) Надзвичайно скріпить українську націю в боротьбі за самостійність.

3) Приспішить перехід української нації з доби пробудження й боротьби за самостійність в добу самостійности й удосконалення, яку переживають найкультурніші народи світу.

Український Соціольоґічний Інститут може подати список книг, які вже готові до друку, а також список тем, на які необхідно праці писати.

Не лякайтесь величини і труднощів завдання! Дрібні ідеї і діла можуть дати тільки дрібні наслідки. Хтож осміляється на велике, той сам стає великим і велике здобуває .

Велика доба вимагає великих учинків!

ЮНІЯ ФАХОВА, ЧИ ПРОМИСЛОВА?

На останній конвенції Американської Федерації Праці йшла боротьба за способи орґанізації робітників. Ішло тут про вирішення питання, як орґанізувати робітників у юнії: чи за „трейдами" або „крефтами", себто фахами і званнями, чи може за промислами?

У чому лежить суть питання, видно з прикладу. Коли робітники мають бути орґанізовані за „трейдами", то столярі мають бути орґанізовані в одну юнію, „пломбери" в другу, мулярі в третю. Коли робітники мають бути орґанізовані за промислами, то всі столярі, мулярі й „пломбери" кождого промислу мали би разом бути в одній юнії, отже всі робітники залізничого перевозу в одній юнії, всі робітники ріжних фахів вугольного промислу в іншій, і так далі.

Боротьба між двома засадами розгорілася дещо внаслідок оживлення заходів коло орґанізації юній через кампанію федерального уряду коло відбудови краю, але ця боротьба існувала в Америці вже давніше. В Америці існувала колись робітнича орґанізація, звана Лицарі Праці (Найтс оф Лейбор), що спиралася на орґанізації робітників за промислами. Проти неї виступила друга, пізніша орґанізація, Американська Федерація Праці, котра й успіла з часом підорвати „Лицарів Праці" та заняти провідне місце в орґанізації робітників.

Та й нині ще не всі юнії, звязані з Американською Федерацією Праці, спираються на засаду „трейдів". Є в Федерації Праці юнії майже часто промислові. До цих належить, наприклад, юнія майнерів „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка". Та всетаки Американська Федерація Праці від самого свого початку дотепер усе стояла вірно при засаді орґанізації робітників за „трейдами".

Яке значіння для робітничого руху має один і другий спосіб орґанізації?

Орґанізація робітників за „трейдами" промовляє до душі й інтересів фахових робітників, які все лишаються в тім самім „трейді". Вона менше промовляє до почування нефахових робітників, які переходять легко з одного „трейду" до другого.

Звичай орґанізації робітників за „трейдами" приносив робітникам часто багато шкоди. Показувалося це головно підчас страйків, коли юнії ріжних фахів тої самої фабрики замісць працювати рука в руку коло орґанізації всіх страйкарів, конкурували й боролися між собою за те, хто має право їх орґанізувати.

В році 1926., наприклад, зроблено плян зорґанізувати автомобілевих робітників. Замісць орґанізувати всіх робітників промислу в одну юнію, постановлено орґанізувати їх відповідно до фахів. Зроблено плян 17 „трейд юніонів" автомобілевого промислу, з котрих кожда домагалася для себе права орґанізувати робітників у певному окрузі відповідно до засади промислової юнії, одначе вимовляючи собі, що з закінченням цеї частини орґанізаційного діла кождий робітник має бути приділений до своєї фахової юнії. З цеї постанови виринула між робітниками ненависть, яка довела до того, що справжньої орґанізаційної праці коло зюніонізування автомобілевих робітників навіть не починано.

Сварка між поодинокими „трейд юніями" за право орґанізувати робітників доходить подекуди навіть до страйку. Ясно, що такі страйки не звертаються проти властивих ворогів робітництва, проти підприємців, але проти робітників. Через те такі страйки роздроблюють енерґію робітництва та спричиняють робітництву великі шкоди не тільки в грошах, але й у настрою, в боєвім запалі.

Прикладом може послужити недавній страйк у будівельнім промислі у Вашинґтоні. Будовано там будинки для департаменту праці й міжстейтової торговлі. Посварилися між собою юнія столярів і юнія залізних робітників за те, хто має право вставляти в будинку накривки на радіятори. Вся робота мала коштувати 800 долярів, але як юнії посварилися й робітники вийшли на страйк, то робітники, які не могли вести далі роботи через страйк, тратили тижнево по 40,000 долярів, а страйк тревав пару тижнів.

У Вашинґтоні теж недавно прийшло до сварки між робітниками, що виробляють кітли, та залізними робітниками, які не могли погодитися за те, хто має вставити комин на центральну огрівальню. Через сварку роботу треба було перервати.

У третій сварці того роду йшло про те, хто має паклювати будинки довкола вікон.

Були також випадки, в яких одна юнія, посварилася з другою за право роботи, змовилась опісля з підприємцем та пішла „скебувати" проти другої юнії.

Робітники, які бачили великі втрати від такого суперництва між юніями, нераз підносили голоси за закинення старої системи орґанізації робітничих юній за фахами. Особливо сильно підносяться ці голоси тепер, у періоді „Найри", коли наслідком заходів уряду коло привернення нормального життя в краю треба було вирішити питання умов праці, а це показалося можливим тільки при відповідній орґанізації робітників. Це, що до вироблювання умов праці підприємці станули солідним фронтом, робить конечним подібний фронт зі сторони робітників. Та солідного фронту ледви чи можна ждати від робітництва, розбитого на фахові юнії, які з собою часто сваряться, деколи з іще більшим завзяттям, ніж з підприємцями.

Ці домагання не знайшли ще досить прихильників на останній конвенції Американської Федерації Праці. Та провалення цих домагань не значить іще їх смерти. Життя показує, що орґанізація юній за промислами краща від орґанізації фахів, і юнії не довго могтимуть опиратися лекції життя.

С. Кравчинський.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(1)

Два приятелі, київські студенти Микола Збойський і Стефан Турлович, були членами українського революційного кружка, до якого покищо належали тільки студенти. Революції вони не робили ще ніякої. Вони щойно підготовляли ту революцію, пропаґуючи свої думки між товаришами, по змозі й між міськими робітниками. Також розмахувалися йти в народ на села.

Програма членів кружка була ще мрачна і неясна. Вона щойно вироблялася в палких безконечних розмовах, виходячих з принципів, які мусів визнавати кождий член кружка. „Вірую" кружка було троїсте: повалення царського деспотизму, република, вільні від московського деспотизму українські области Росії і передача землі робучій верстві селянства.

Ті чотири основи не сміли бути предметом суперечок між членами кружка. Обговорювано тільки способи, якими йти до тої троїстої мети.

Головою кружка був Збойський, Турлович його правою рукою. Збойський не зробив нічого важнішого, не порадившися приятеля.

Від хвилі вдалого атентату на життя царя Александра II., котрого народовольці вбили 13. березня 1881, над кождим студентом в Росії висіла небезпека вязниці й Сибіру. Кождий студент був під строгим наглядом тайної поліції. Кождий його крок, був нотований в поліційних актах. В тих актах стояло, з ким хто приятелював, коли і де хто з ким балакав. Як арештували якого підозрілого, то в арештах опинилися також ті, з котрими він приставав, балакав, листувався. Таким способом поліція дуже часто викривала цілі революційні орґанізації, винюхувала учасників доконаних і пляни намірених атентатів.

Щоби, як кому поховзнеться нога, не потягнути за собою товаришів, конспіратори сходилися так, щоби не було свідків. Збойський і Турлович сходилися в невеликім ліску яких шість кільометрів за Київом. До того ліса можна було зайти пішки, чи підїхати залізницею, або підплисти Дніпром і від Дніпра ще відійти в бік яких півтора кільометра.

Збойський мав ще одного приятеля. Був ним студент з Петербурга, котрий перенісся до Київа на приказ російської революційної орґанізації. Коли раз вернувся з поїздки до Петербурга, переказав Збойському бажання російських революціонерів, щоби всі ті революційні орґанізації Росії, котрі хочуть повалити деспотію і трудящим рукам обезпечити їх працю, звязати в одну, всю Росію обіймаючу боєву орґанізацію. В тій ціли управа російської революційної орґанізаційної орґанізації „Народная Воля" скликувала до Москви зїзд делеґатів усіх революційних гуртків.

Щоби порадитися Турловича, Збойський зійшовся з ним в ліску за Київом. Вислухавши в чім діло, Турлович сказав:

— Я не радив би. Хочби й поминути прінціпіяльний бік діла проти проєкту промовляють невигоди і небезпеки такої великої, цілу російську державу обіймаючої тайної революційної орґанізації. В таку велику орґанізацію лекше вкрутися шпигунови і провокаторови. Щпигун в малім кружку погубить тільки пару осіб. Великій меті кружка се не пошкодить, бо знайдуться такі, що утворять нову активну орґанізацію. В орґанізації, що обіймає всі революційні сили держави, шпигун має в своїх руках всю революцію.

— Я також не маю охоти згодитися на одну орґанізацію. Та добре було би, і гадаю що можливе узгіднення пляну спільної, чи однакової акції, всіх революційних гуртків там, де всі ті гуртки, кромі своїх спеціяльних, мають спільні цілі. Зате ми, наприклад, могли би зискати, як не поміч московських революціонерів в нашій акції в користь волі земель України, то бодай толеранцію для нашої роботи в тім напрямі. Хіба ти не знаєш, як тепер московські революціонери киринять нам?

— Киринять і далі будуть киринити. Я тобі кажу, Стефане, що скорше дуб виросте на твоїй долоні, ніж московський революційний демократ згодиться випустити Українця з московської неволі. Чим більше Москаль горлає, що він інтернаціоналіст, що він космополіт, тим він скаженіший московський шовініст.

— Вони тому такі, бо не знають нас, ні нашої справи. Саме спільна з ними робота влекшила би нам пропаґанду нашої думки між ними. Що Москалі не такі лихі люди і можна з ними до чогось добалакатися, живим доказом є наш товариш Желецький.

— Желецький жиє між нами, Желецький твій сердечний приятель, тож податливіший на твої арґументи і симпатизує з твоїми ідеалами. Приязнь зробила те, що то виїкмовий Москаль.

По довшій суперечці таки порішили взяти участь в зїзді хочби на те, щоби ліпше пізнати спосіб мислення ріжних революційних ґруп і виміркувати, до якої міри можна з ними кооперувати. Своєю участю в конґресі Збойський хотів російським революціонерам отворити очі.

Польським землям московські революціонери признавали право до власного політичного життя. Збойський надіявся те призначня здобути також для земель українських. На конґресі гадав розпочати пропаґанду тої думки між Москалями, бо, мовляв, „капля діравить скалу".

Поїхав на той зїзд і там від московських товаришів довідався, що він „реакційна каналія, яка для якихось там сепаратистично - націоналістичних фантазій розбиває революційні сили. Тим він і його товариші працюють в користь деспотичного царату і продовжують неволю, в якій стогнуть всі народи російської імперії.

Делеґат з Петербурга накинувся на Збойського ординарною лайкою, називаючи членів його орґанізації протикультурними назадниками, які намагаються повернути назад колесо цивілізації.

— Занепад сепаратизму менших народів і їх мови у користь народів більших є культурною конечністю, — кричав революціонер Сапожніков. — Ми повинні по змозі змагати до того, щоби в світі був тільки один народ, одна мова, одна держава. Ми повинні тішитися, що населення колишньої України покинуло думку національну, думку політичного сепаратизму. Ми повинні тішитися, що освічена верства і міста південної Росії приняли мову великоруську. Хто думає воскрешати українського небіщика, той є реакціонером культурним і реакціонером політичним. Як такий є між революціонерами, то він для цілей революції шкідник гірший, ніж уся царська жандармерія, ніж між нами всі конфіденти жандармерії!

Так закінчив Сапожніков. Зібрані заявилися за його думку. Збойський хотів відповісти, та йому вже й говорити не дали. Він побалакав щось із Желецьким і відійшов.

Желецький в його імени заявив, що українські революціонери від свого не відступлять. Хоч до спільної орґанізації з Москалями не пристануть, то в їх боротьбі з царатом і з капіталом будуть помагати всім іншим революціонерам, бо демократичний лад в Росії і добробут працюючого люду є також в інтересі України.

В ночи Желецький зійшовся зі Збойським і каже йому:

— Тобі, небоже, треба якнайскорше втікати відси! Той Сапожніков мені дуже не подобається. То божевільний фанатик космополітизму, очевидно московського. Кромі того спосіб, яким на тебе накинувся і... його очи кажуть мені, що то дуже поганий характер. Як ти в його очах шкідник, то він схоче зробити тебе нешкідливим... чужими руками.

(Д. буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. Г., Йонкерс, Н. Й. — „Свобода" не є орґаном „Обєднання" і ми не можемо її надуживати і тому годі друкувати такі подробичні проєкти, як Ви їх піддаєте. Союзовці мали вже досить відділових передконвенційних проєктів, тож годі їх мучити сотками інших проєктів. Порушену Вами справу зможете піднести на Конґресі „Обєднання".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧОГО ВЧИТИ?

Д-р Джан Ерскин, професор Колюмбійського університету й відомий письменник, у своїй промові на одній конференції критикував навчання мов в американських колегіях.

Критикував їх зате, що вони цілими роками вчать мови, але не навчать людини цеї мови вживати. Мова має стати допомогою для думання. Замісць того непевне знання мови не облекшує думання, а його утруднює, бо люди навчаться з мови деякі слова, але складати їх у ґрупи для вислову своїх почувань чи думок не вміють. Такого роду навчання мови це витрачений час і труд.

ДЛЯ НАУКИ.

Три лікарі, члени федерального бюра публичного здоровля, згодилися дати себе вкусити комарям, які розносять сплячу недугу, щоби лікарі могли почати над ними розсліди, які ведуть до її лічення.

Спляча недуга, розношена комарями, ще далі є таємнича. Люди ліку на неї не знають. Знають хіба одно: її силу, майже неминучу смерть для тих, що нею заразяться.

Геройства лікарів не можна заперечити. І їх геройство має на ціли добро всього людства.

ПРОТИ ЦЕНЗУРИ КНИЖКИ.

В Америці появилася недавно книжка „Май Строґел", що має бути перекладом найпопулярнішої нині в Німеччині збірки промов і статтей Гітлера. Коли накладник заповів появу книжки, американські Жиди підняли протест проти її поширення. В Америці цензорів на европейський лад нема, отже вони стали робити натиск на книгарні, щоби вони книжки не поширяли.

Тепер д-р Джан Гейнес Гомз, провідник „комюніті чорч" у Ню Йорку, відомий між Жидами як їх приятель, виступає проти такої цензури книжки. Коли книжка повна іґнорації, варварства й умового баламутства, як кажуть противники книжки, то пощо її забороняти? Чи не краще тоді її поширити, щоби кождий бачив, який є Гітлер?

ПОЩО ДУШИТИ КНИЖКУ?

Американський історик д-р Гарі Елмер Барнес, котрого Жиди теж не зачисляють між своїх ворогів, пише: „Замісць пробувати здушити Гітлерову книжку, Жиди зробилиб розумніше, якби її поширили міліонами. Якщо людство, Жиди й не-Жиди, має настільки інтелігенції, що її варта ратувати, то для нього не булоб нічого більше підходячого для дискредації Гітлера, як дати людям як найбільше можливости читати його пусті вигуки".

ПЕРЕКЛАД ЧИ СКОРОЧЕННЯ?

Про цю саму книжку відозвався й „Манчестер Ґардіен", коли вона появилася в книжній торговлі в Анґлії.

„Манчестер Ґардіен", котрий виступає постійно проти походу Гітлера проти Жидів у Німеччині, теж не зраджує охоти сконфіскувати книжку Гітлера. Якраз навпаки, „Менчестер Ґардіен" закидає накладникам, що вони не подали повного перекладу книжки Гітлера, так, як вона була видана в Німеччині, але скоротили її, викинувши з неї уступи, які могли вразити анґлійського читача.

„Манчестер Ґардіен" думає, що коли Анґлієць має читати таку книжку, то він повинен її читати в цілости, без скорочень і без поправок.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

На допомогу Виставі.

Сповнили свій народній обовязок і зложили на Українську Виставу в Шікаґо. По 10 дол.: Тов. „Укр. Січ", від. 59 У.Н.С., Бр. св. Петра й Павла, від. 139 У. Р. С., від Укр. Громади передав Т. Тишко; по 5 дол.: Тов. „Народна Вільність" від 179 У.Р.С., Ам.-Укр. Гор. Клюб, А. Никорчук; по 2 дол.: Д. Чернявський, Л. Бих; по 1 дол.: М. Галькевич, М. Ницак, І. Гошовський, В. Федюк, І. Максимів, К. Максимів, І. Шевчук, Й. Волк, Ю. Демчук, С. Папроцький, П. Слівінський, Я. Велиток, Й. Підлуський, О. Наконечний, С. Шміґельський, І. Глива, Д. Батох, Гр. Манюк, О. Кобрин, В. Щербатюк, І. Максимів, Т. Красіцький, Т. Подоляк, Т. Тишко; Гр. Валковський 50 цнт. Разом зібрано $73.50, які вислано до Шікаґовського Виставового Комітету, на що є всі посвідки в Укр.-Американськім Горожанськім Клюбі.

За Укр.-Амер. Гор. Клюб:
Мих. Галькевич, касієр.

—o—

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Народний Дім в українських руках.

Дня 24 вересня скликано віче в справі закупна „Русько-Українського Клюбу". Той Клюб куплено на ліцітації дня 16 вересня. Від того дня він існує як „Український Народний Дім".

В той спосіб, як говорив гром. Осухівський при відкриттю віча, сповнилися мрії всіх свідомих Украінців зі Сиракюз. Тим домом і тою новою назвою громада заманіфестувала, що чи ми Лемки, Бойки, Подоляки—всі ми одної матери діти, всі ми Українці.

Про значіння У. Н. Дому для громади, молодого покоління, нашої ідеї й церкви говорив місцевий парох о. М. Кузів.

Гром. І. Пігуляк подав, що У. Н. Дім куплено за ціну $19,023.56, та що потреба наразі $5,000, щоби сплатити другий морґедж і інші довги. На 4,000 Українців, що жиють у місті й найближчій околиці, та на 18 українських місцевих орґанізацій, сума та не є велико. Як Українці стануть членами того Народного Дому, то його буде можна дуже легко удержати. Бесідник звернув увагу бувшим членам Клюбу, що вони теж далі можуть остатися членами, як погодяться зі зміною й українською назвою та з тою ідеєю, за яку тепер гинуть молоді українські герої. У. Н. Дім не хоче нічиєї кривди. Він тільки ратує давню інституцію від загибелі, від того, щоби вона цілком не пропала, або не попала в чужі руки.

Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

СЕКРЕТАРІ ВІЧА:
І. Каменюк,
В. Карбівник,
Д. Оринич.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Український вечерок.

Як перемінено „Русько-Український Клюб" на Український Народний Дім, усі свідомі Українці відчули, що це мають доперва тепер свою рідну й ідейну інституцію: Давній клюб побудовано за $40,000. А гроші зложили головно українські товариства. Та заряд не був в українських руках. І українська ідея не заважувала. І це найбільше боліло Українців. Тому тепер, коли прийшла скрута, Українці рішилися ратувати інституцію, але під умовою, що вона стане наскрізь українською.

Закупивши той дім на ліцітації, влаштували українські братства і товариства дня 1-го жовтня Український Вечерок, на який прибуло повно Українців. Прибули навіть українські фермери з подальших околиць. Приґравала українська банда і були українські смачні страви, за які подбали наші українські господині з Іст Сиракюз. Були теж щирі та патріотичні промови місцевих провідників. Всі були раді, що У. Н. Дім став осередком українського народнього життя.

Михайло Гусак.

ВІДПОВІДЬ.

(Присвята д-рови Г. Ґ. С.)

Stop, my friend, as you pass by,
As you are now, so once was I,
As I am now, you soon shall be,
Prepare yourself to follow me.
To follow you, I am not content
Until I know which way you went.
(Author unknown.)

Переклад по українськи:

Як, друже, проходиш, затримайсь на [час,
Таким, як тепер ти, і я був вже раз;
Таким, як тепер я, тобі бути слід,
Тож приготовляйся за мною йти вслід.
Не гідний іще я іти за тобов,
Аж доки не пізнаю, куди ти пішов.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

MOSCOW PROMISES THAT UKRAINE CROP WOULD END SUFFERING.

Political Dissension.

Moscow, Oct. 14.—(United News).—Soviet Ukraine, a few months ago tottering with undernourishment and political dissension, is emerging from the ordeal with renewed strength and fair prospects of comperative plenty.

A bumper crop provides a guarantee of ample bread, potatoes and sugar for the coming year. After paying over to the government its fixed quotas of farm products, there certainly will be enough left to build up every household a reserve for one and maybe several years.

Despite keen food shortage, amounting in scores of villages to outright hunger, Ukraine this year managed to sow nearly 30,000,000 acres—about 6,000,000 more than the year before. Sowing plans were more than fulfilled for all crops. The yield, due to exemplary weather and almost superhuman effort on part of half-starved farmers, is providing the largest for the region in this century. As against the 1913 record of 10,3 centners of grain record of 10.3 centners of grain is likely to be 11 centners.

Iron Hand Felt.

Politically, the iron hand of the Kremlin has done its work of "purging" and pacification in the Ukraine. The trouble was limited almost entirely to the ruling Communist Party and very little of it was known in detail to the general public.

But now the seriousness of the political upheaval in that republic—a country about twice as large as France—is more or less apparent. Dissenting elements, it appears, occupied many of the most responsible government posts. If the Kremlin's version be taken at face value counter-revolution and espionage for foreign governments were widespread and the agrarian discontent was deliberately fanned by disloyal Communists.

Thousand of Ukrainian Communists were exiled from the ranks. Hundreds were imprisoned and exiled. Many—it is impossible to estimate the number—were executed as traitors. Among the latter were several Communists whose deflecttions came as a shock to Moscow—they were Bolsheviks with revolutionary records dating back a quarter of a century.

With a rich harvest being gathered and the Communist apparatus once more firmly in the Kremlin's grip, Ukraine is outwardly serene. Probably the world will never know, however, the extremes of suffering and heroism which it has lived through to reach this serenity.

(Rochester Democrat and Chronicle,
Monday, October 16, 1933).

—o—

THE UKRAINIAN PROTEST.

Ukrainian residents of the Rochester area will unite Saturday in a protest against the injustices to which their compatriots are subjected in Eastern Europe. The meeting will express the sentiments of the large number of Ukrainians who have found a new home in Monroe County and have become a colorful part of the cosmopolitan population of this part of the state.

To those who are not familiar with the history and customs of the Ukraine, it may seem strange that a people so distinct in manners, racial character and language as the Ukrainians should be scattered from the borders of Czechoslovakia to the Crimea. Of the total number of persons speaking the language of Little Russia, or the Ukraine, only about half, or 20,000,000, reside in Russia. The others are in Poland, Rumania and on the borders of Hungary and Czechoslovakia.

It is the effort of the various countries in wihch they dwell to stamp out the national and racial character of the Ukrainians that causes the present protest.

It is said by ethnologists that the Ukrainians probably are the purest racial stock among the Slavic peoples. It is cetrain that they possess the most distinctive Slavic music, and their art is famous for its individual character. In Russia, the Ukraine produces 75 per cent of the Russian coal, 70 per cent of the pig iron and 50 per cent of the steel turned out by the Soviets. It also produces 85 per cent of all Russian sugar. Its importance to the Soviet Union is obvious.

It does not seem likely that the Moscow government will succeed in its attempt to blot out the self-sufficient Ukraine, which has endured many persecutions and has managed to survive.

(Rochester Democrat and Chronicle,
Wednesday, October 18, 1933).

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краєвою українською пресою).

(3)

Значіння тих закидів — читаємо в акті обв. — не ослаблює факт, що Барановський віддав цінні послуги поліції, як напр. допоміг їй відшукати Коссака, за що дістав обіцяну нагороду 1,500 зл. Барановський був конфедентом поліції з відома і за згодою зверхників з ОУН, виконуючи функції контррозвідчика. На доказ цієї своєї тези прокуратор покликується на нелеґальну літературу, в якій кажеться про контррозвідочну службу, звязки з поліцією для тих цілей та про свої безпосередні інформації про пляни поліції. Також II. Відділ Ґенер. Штабу повідомив був львівську поліцію після замаху на Східні Торги, що має інформації, якто Барановський дає інформації на два боки.

Вбивство Голувка—без відома верхівки ОУН, під впливом комуністичного середовища!

Остання частина акту обвинувачення присвячена переведенню тези, що плян вбивства Голувка зробився під комуністичними впливами, серед яких перебували низи ОУН саме головно в дрогобицькому та бориславсько-трускавецькому районі. Пригадуючи ідеольоґію і цілі ОУН, акт обв. твердить, що комуністи дуже енергійно працювали над опануванням низів ОУН, над поширенням своїх впливів на українську молодь, при чому головні зусилля були звернені на Борислав, Тустановичі, Стебник, Унятичі, Солець. У Тустановичах удалося КПЗУ оснувати „антиокупаційний гурток" з 7-мох бувших членів ОУН з Ярославом Кічаном на чолі. Окружний Комітет КПЗУ для нафтового басейну поміщував у своїх відозвах як своє гасло „Хай жиють низи УВО — геть з Коновальцем і Ярим". Звіти Секретаріяту СК КПЗУ подають засоби, як опанувати українську молодь та висліди тих заходів. Так м. і. у дрогобицькій окрузі основано 11 комсомольських организацій, у Стебнику й Губичах опановано „Сокіл" і т.д. (В акті обвинувачення таких даних про розріст комуністичних впливів подано чимало). У самого Гнатова знайдено „Комуністичний Інтернаціонал" і прокуратор добачує в цьому доказ, що Гнатів проявляв зацікавлення комуністичною ідеольоґією.

Тут прокуратор пригадує політичну діяльність пок. Голувка і підкреслює, що найбільше заінтересування у зведенні його зі світа могли мати комуністи, що завжди найгостріше поборювали всякі спроби польсько-українського замирення та з окрема в Голувкови добачували прихильника збройної протисовітської інтервенції. З другого боку українські кола виключали, щоби вбивство Голувка вийшло від українського підземелля. Посли Загайкевич і Луцький зазначили у своїх зізнаннях виразно, що українська революційна орґанізація мусілаб рахуватися з некорисним відгуком такого вбивства на женевському терені, де саме на черзі нарад були українські петиції в справі „пацифікації". Українська Парляментарна Репрезентація і УНДО дістали через своїх делеґатів до Женеви ще перед убивством Голувка запевнення від полк. Коновальця, що УВО не буде вести ніяких терористичних актів у Польщі, бодай до полагоди справи українських петицій Лігою Націй. Те саме становище було висловлене в офіціяльному комунікаті команди УВО. Посол Матчак зізнав, що для провідних краєвих чинників ОУН вбивство Голувка було сильною несподіванкою. В нелеґальній літературі УВО ніколи вбивство Голувка не було виразно записане на рахунок українського підземелля, хоч і було виправдування самого вбивства. Зате комуністичні нелеґальні видавництва в Польщі та большевицькі часописи в СРСР широко гльорифікували вбивство Голувка, славили за нього низи УВО, а на „Діло", яке вказувало на можливість комуністичної руки в тій справі, накидалися як на „донос і провокацію". Акт обвинувачення кінчиться численними цитатами з большевицької преси на цю тему.

(Далі буде).

ЖУРАВЛІ.

Відлітають журавлі
З розпучливим криком,
І щезають гень в імлі
Голубій далеко...

Покидають рідний край
І линуть рядами,
Кру! кру! голос бе об гай,
Гомонить лісами.

Що жене їх там в світі,
У незнані краї?
Інстинкт, сонце, теплі дни,
І зелені гаї.

Дм. Захарчук.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(78)

„Мене держали довго як бранку в святині," сказала лейді Ґрейсток, відповідаючи на питання Ольої. „Там головний священик уже подбав за те, щоби я навчилася вашої мови. Я з далекого краю, княжно, і до того краю я хочу вернутись. Я тут дуже нещаслива". „Але мій батько, король, зробив би тебе королевою", сказала дівчина. „Це певно зробилоб тебе дуже щасливою". „Ні", сказала бранка, „я люблю другого. Якби ви, княжко, знали, що це значить любити одного й бути примушеною виходити за другого, ви певно, мене пожаліли6".

Княжна замовкла, бо саме таке і її ждало. „Я знаю", вона сказала нарешті, „і мені жаль тебе. Але як королівна не може вратувати себе з такого положення, то скільки надії може мати проста бранка?" Тимчасом у великій салі палати Палюдона король давав бенкет, щоби відсвяткувати завтрішній шлюб своєї одиначки з грубим Булотом, сином Мосара. Будучий зять, його батько та більшість гостей запивалися нестями напитками.

Та король не дуже то долюблював свого могучого ватажка та його бридкого сина; ані вони його не любили. Він згодився був на шлюб своєї дочки Ольої лише тому, щоби вратувати свій престол від тих могучих претендентів. Пир уже доходив до верха, коли Булот, вихилюючи до дна свій пугар за одним душком, крикнув: „Це я пю на здоровля свого сина, котрий приверне трон Палюдона назад його правному власникови". Король ледви міг здержатися з гніву на цей образливий тоаст, і встав на ноги, вдивившися в ображаючого його гостя.

„Король ще не вмер!" — крикнув Котан, — „а Булот ще не оженився з його дочкою. Ще досить часу лишилося вратувати Палюдон від череди чванькуватих свиней!" Кождий погляд звернувся на Булота й Мосара, котрі сиділи якраз проти короля. Протверезуючися нагло, Булот скочив зі свого сидження. Вихопивши ніж з піхви, вояка по своїй правій стороні, він негайно кинув його з усею своєю страшною силою на Котана. Котан був безборонний. Котан, король упав наперед, з ножем у серці.